

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียน แม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

Guidelines for the Development of Modern Student Affairs Administration for the Mae Khu-Ma Ha Wan School Group under the Tak Primary Educational Service Area Office 2

ปนัดดา ธารีน¹, สุรพงษ์ แสงสีมุข², ธนกฤต ลิทธิราช³

^{1,2,3}วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, ตาก, ประเทศไทย

Panadda Raruen¹, Suraphong Saengseemuk², Thanakit Sittirach³

^{1,2,3}Northern College, Tak, Thailand

✉: 1gaypho.yim@gmail.com

(Author Corresponding Email)

Received: 25 April 2025; Revised: 03 May 2025; Accepted: 16 May 2025

© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 และ 2) หาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากรได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 128 คนและผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการปฏิบัติสูงที่สุด ส่วนการวางแผนบริหารงานกิจการนักเรียน การปฏิบัติต่ำที่สุด ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ คือ ครูไม่มีส่วนร่วมวิเคราะห์บริบทเพื่อวางแผนบริหารงาน คู่มือปฏิบัติงานไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจน ไม่นำผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางร่วมกัน ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลยังไม่เป็นปัจจุบัน ชุมชนไม่มีโอกาสใช้สถานที่เพื่อจัดกิจกรรมและร่วมประเมินผลอย่างทั่วถึง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ ควรมีการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมตัดสินใจ ร่วมจัดกิจกรรม ร่วมประเมินผลและร่วมรับรู้ในการหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานทุกขั้นตอน ส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศปฏิบัติงาน การประมวลผลข้อมูลที่สะดวกต่อการใช้ประโยชน์ สร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน ใช้เครื่องมือที่มีมาตรฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการคัดกรองนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, งานกิจการนักเรียน, การบริหารยุคใหม่

Abstract

This research used a mixed-method research methodology. The objectives were 1) to study the conditions and problems of modern student affairs administration of Mae Khu-Ma Ha Wan school group under the Tak primary educational service area office 2 and 2) to find guidelines for developing modern student affairs administration of Mae Khu-Ma Ha Wan school group under the Tak primary educational service area office 2. The population consisted of 128 administrators and teachers of Mae Khu-Ma Ha Wan school group under the Tak primary educational service area office 2 and 9 experts. The instruments used were questionnaires and structured interviews. Data were analyzed using descriptive statistics. The results of the research found that the overall conditions of modern student affairs administration were at a high level ($\mu = 4.33$). The implementation of the student care system was the highest level, while the implementation of student affairs administration planning was the last. Problems of modern student affairs administration were: teachers did not participate in analyzing the context to plan the administration. The work manual did not have clear criteria. The results were not used to analyze problems and set guidelines together. Individual student data was not up-to-date. The community did not have the opportunity to use the place to organize activities and evaluate the results comprehensively. The guidelines for developing modern student affairs administration should use participatory management to give all relevant parties an opportunity to participate in decision-making. Participate in organizing activities, evaluate results and participate in finding ways to develop operations at every step. Promote the use of information technology in operations, convenient data processing for use, create online social networks to increase communication channels between schools, parents and communities, and use standard tools to collect data and screen students for greater efficiency.

Keywords: Development guidelines, student affairs, modern management

1. บทนำ

แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) ระบุในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ว่าด้วยหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ให้ปวงชนทุกคนทุกช่วงวัยมีโอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีสมรรถนะประกอบอาชีพตามความถนัด ความสนใจ สอดคล้องกับตลาดงาน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 กำหนดให้มีการจัดความรู้ ทักษะการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข โดยสถานศึกษามีหน้าที่จัดการวางรากฐานความคิด ความประพฤติของเด็กเยาวชนปลูกฝังคุณธรรมให้เป็นพลเมืองดีของชาติ มุ่งเน้นให้มีความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพเหมาะสมกับวัย ความต้องการความสนใจและความถนัด มีความประพฤติที่ดีเป็นที่ต้องการของสังคม จึงมีการกำหนดงานกิจการนักเรียนขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้มีคุณภาพเหมาะสมตามวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีปกติสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ซึ่งงานกิจการนักเรียนเป็นกระบวนการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ครูทำหน้าที่ในการดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียนอย่างครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ช่วยให้ครูเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนานักเรียนโดยผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการ จุดหมายสำคัญคือต้องการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพ ได้รับการพัฒนาที่เต็ม

ศักยภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา (กุลีนา รอดทอง, 2560) แต่ในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนทางวิชาการมากกว่า โดยจัดลำดับความสำคัญงานกิจการนักเรียนไว้ในลำดับเกือบสุดท้าย ทั้งนี้เพราะว่างานวิชาการเป็นงานหลักที่แสดงให้เห็นคุณภาพการศึกษา แต่ความจริงงานกิจการนักเรียนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตั้งแต่การรับนักเรียนเข้าเรียน ดูแลช่วยเหลือระหว่างที่ศึกษาจนจบการศึกษา (ไกรสร เกกينة, 2565) ซึ่งการไม่ตระหนักในสำคัญดังกล่าวทำให้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยตรง ซึ่งอมราวดี พงษ์เจริญ (2565) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่ามีปัญหาในระดับมากทุกด้าน โดยการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ การส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยและวินัยนักเรียน และการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน ตามลำดับ รวมทั้งรัฐพล มุ่งคุณ (2564) พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา และการบริหารงานกิจการนักเรียน และณัฐพล แสงงาม (2564) ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน พบว่า การส่งเสริมสุขภาพอนามัย มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ การส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยและวินัยนักเรียน ตามลำดับ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ 5 อำเภอชายแดนฝั่งตะวันตกของจังหวัด มีโรงเรียนจำนวน 116 แห่ง โรงเรียนสาขา 6 แห่ง ห้องเรียนสาขา 58 ห้อง และศูนย์การเรียนรู้เด็กต่างด้าว 70 ศูนย์ จำนวนนักเรียนในโรงเรียน 54,255 คน และในศูนย์จำนวน 8,899 คน บุคลากรครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2,359 คน จัดโครงสร้างการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกลุ่มโรงเรียนจำนวน 13 กลุ่มโรงเรียน การดำเนินงานปีการศึกษา 2565 การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ได้จัดการศึกษาด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่ทั่วถึงและหลากหลาย การร่วมมือกับองค์กร ชุมชน เพื่อจัดการศึกษา มีการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจดูแลและช่วยเหลือนักเรียน เพื่อการคุ้มครองสิทธิการไม่ได้รับความเป็นธรรมทางด้านการศึกษา การถูกระงับหรือการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน มีการขยายช่วงชั้นจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย การจัดการแนะแนวศึกษาต่อ ในทุกโรงเรียน จัดกิจกรรม Open House แนะนำวิชาชีพพร้อมกับหน่วยงานการศึกษาอื่น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2, 2566) กลุ่มโรงเรียนแม่ภูมิ-มหาวัน รวมกันตามโครงสร้างการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 9 แห่งในตำบลแม่ภูมิกับตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก การบริหารงานกิจการนักเรียนจึงมีสภาพปัญหาแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและบริบทของโรงเรียน ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับอาคารสถานที่ สภาพภูมิทัศน์ของสถานศึกษาที่ไม่น่าสนใจ ขาดแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจการเรียนรู้ บางแห่งอยู่ห่างไกลชุมชน การเดินทางลำบาก สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม รวมถึงครูผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่มีความตระหนักปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผน ขาดประสบการณ์และมีภาระงานมากเกินไป ผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์ การวางแผนไม่รอบคอบ ขาดการทำงานเป็นทีมไม่มีภาวะผู้นำที่ดี ไม่ให้ความสำคัญการบริหารงานกิจการนักเรียน (สุรพัชร เกตุรัตน์, 2561)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ประกอบกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดตากที่มีศูนย์กลางการพัฒนาอยู่ที่อำเภอแม่สอด ทำให้บริบททางสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนไปเป็นสังคมเมืองมากขึ้น แต่บริบทชุมชนและสถานศึกษาที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารบนภูเขาสูง การโทรคมนาคมสื่อสารไม่

สะดวก ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว การขนถ่ายอพยพแรงงานภายในและต่างด้าวมีมากขึ้น การดำรงชีวิตแบบพหุวัฒนธรรมในสังคมมีสูงขึ้น ย่อมจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการบริหารการศึกษาในพื้นที่ จึงเป็นปัญหาที่ท้าทายความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีที่ตั้งอยู่ในอำเภอแม่สอดทุกระดับ รวมถึงกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษายุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่มีเขตบริการทางการศึกษาในอำเภอแม่สอดว่ามีสภาพการบริหารเป็นอย่างไร มีปัญหาการดำเนินการสอดคล้องหรือแตกต่างจากรายงานการวิจัยก่อนหน้านี้อย่างไร รวมทั้งจะมีแนวทางเพื่อปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร ผลการวิจัยจะยังประโยชน์อย่างยิ่งต่อสถานศึกษาในพื้นที่อำเภอหรือสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน ได้นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ขอบเขตของการวิจัย กำหนดขอบเขตการวิจัยเป็น 3 ด้านคือ ด้านเนื้อหา ด้านแหล่งข้อมูล และด้านตัวแปรที่จะศึกษา ดังนี้

3.1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ใช้การสังเคราะห์เอกสารรายงานวิจัยระหว่างปี พ.ศ. 2564-2565 จำนวน 10 เล่ม ได้ขอบเขต 6 ด้านคือ การวางแผนงานกิจการนักเรียน การบริหารงานกิจการนักเรียน การส่งเสริมวินัยนักเรียน การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ตามลำดับ

3.1.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แบ่งแหล่งข้อมูลออกเป็น 2 แหล่งตามระเบียบวิธีวิจัยคือ

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 128 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 13 คน และครูผู้สอน 115 คน

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นและแบ่งผู้ทรงคุณวุฒิออกเป็น 3 กลุ่มๆละ 3 คน คือ กลุ่มนักวิชาการทางการศึกษา กลุ่มผู้บริหารการศึกษาและกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.3 ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่จะศึกษาประกอบด้วย

1) สภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

3.2 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นแบบผสม (mixed-method research) ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียน
แม่กุ-มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey
research) เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับประชากรด้วยแบบสอบถาม มีวิธีดำเนินการดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 128 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบปรนัยกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple
choice) เพียง 1 คำตอบ

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
(Likert's Five Rating scale) กำหนดเกณฑ์การแปลผลไว้ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ เป็นแบบกำหนดให้เลือกคำตอบได้มากกว่า
1 คำตอบ (Multiple response)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีวิธีดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักเรียน แล้ว
สังเคราะห์หาความสอดคล้อง กำหนดขอบเขตเนื้อหาได้ 6 ด้าน สร้างนิยามปฏิบัติการและตัวชี้วัดเพื่อใช้เป็น
โครงสร้างข้อคำถาม

2. สร้างข้อคำถามตามกรอบที่กำหนด ได้ข้อคำถามสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน จำนวน
60 ข้อ ด้านละ 10 ข้อ และข้อคำถามปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน จำนวน 30 ข้อ ด้านละ 5 ข้อ

3. เสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องการใช้ภาษา
ความสอดคล้องกับเนื้อหา และความเหมาะสม ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์

4. นำร่างแบบสอบถามมาปรับปรุง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่า IOC แบบสอบถามทั้ง 3 ตอน ระหว่าง 0.60-1.00 ทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .976

วิธีการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อขออนุญาตให้ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหารัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยการส่งมอบหนังสือต่อผู้บริหารสถานศึกษา แจกแบบสอบถาม ชี้แจงทำความเข้าใจและนัดหมายเก็บแบบสอบถามคืน และเดินทางไปเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 128 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์และประมวลผลแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป ใช้สถิติตามประเภทของแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหารัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติเบื้องต้นที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
2. นำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ ข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้าน ๆ ละ 3 ข้อ และปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ ข้อที่ค่าร้อยละสูงที่สุดในแต่ละด้าน ๆ ละ 3 ข้อ นำข้อมาสรุปอุปนัย เพื่อยกร่างเป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตทั้ง 6 ด้าน

3. นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องการใช้ภาษา ความครอบคลุม และความสอดคล้องกับเนื้อหาเพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ถูกต้อง

4. จัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับใหม่ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิ

วิธีการเก็บข้อมูล ประสานขออนุญาตกับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการส่วนตัว เสนอชื่อและขอหนังสือแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากบัณฑิตวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ส่งหนังสือและแบบสัมภาษณ์ นัดหมายและดำเนินการตามกำหนด นำบันทึกผลการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการสัมภาษณ์มาพิมพ์สรุปรวมรายด้านเรียงเป็นรายบุคคลแล้วสรุปอุปนัย วิเคราะห์ความสอดคล้องความคิดเห็นด้วยตารางวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ จัดลำดับตามความถี่จากสูงไปหาต่ำ เสนอในรูปตารางวิเคราะห์เนื้อหาตามลำดับ อภิปรายได้ตารางด้วยความเรียง

4. ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีผลแสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ โดยรวม

ด้าน ที่	รายการ	สภาพการปฏิบัติ		แปลผล	ลำดับที่
		μ	σ		
1	การวางแผนบริหารงานกิจการนักเรียน	4.21	0.53	มาก	6
2	การบริหารงานกิจการนักเรียน	4.32	0.48	มาก	4
3	การส่งเสริมวินัยนักเรียน	4.31	0.49	มาก	5
4	การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.40	0.41	มาก	1
5	การส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.39	0.45	มาก	2
6	การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	4.34	0.41	มาก	3
โดยรวม		4.33	0.36	มาก	

ตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.36$) โดยการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.41$) มีการปฏิบัติสูงที่สุด ขณะที่การวางแผนบริหารงานกิจการนักเรียน มีการปฏิบัติต่ำที่สุด ($\mu = 4.21$, $\sigma = 0.53$) ดังนั้น สถานศึกษา จึงควรมีการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมศึกษาปัญหาเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ กำหนดทางเลือกและกำหนดเป็นนโยบายการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา

2. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่มีค่าร้อยละสูงสุดรายด้าน แสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าร้อยละปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ สูงสุดรายด้าน

ด้าน ที่	สภาพปัญหาที่มีค่าร้อยละสูงสุด	ร้อยละ	ลำดับ ที่
1	ครูผู้สอนไม่มีโอกาสร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อวางแผนบริหารงานกิจการนักเรียนอย่างทั่วถึง	61.73	3
2	การกำหนดแนวปฏิบัติในคู่มือปฏิบัติงานไม่มีเกณฑ์ วิธีการวัดผลและประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจน	60.95	4
3	ไม่มีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเพื่อหาปัญหาและกำหนดแนวทางวางแผนการส่งเสริมวินัยนักเรียนร่วมกัน	42.98	6

4	การจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลไม่เป็นปัจจุบัน ไม่ทันกำหนดตามแผนงาน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	43.76	5
5	โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ใช้อาคารสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรม ของชุมชนและองค์กรท้องถิ่น	66.38	1
6	ครู นักเรียนและผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างทั่วถึง	65.61	2

ตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ ปัญหาสูงสุดคือการส่งเสริมกิจกรรม
ประชาธิปไตย โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นใช้อาคารสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมประเพณีและ
วัฒนธรรม ร้อยละ 66.38 ดังนั้น สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและการเปิด
โอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางและประเมินผลการดำเนินงาน
อย่างทั่วถึง เพื่อร่วมกันค้นหาสาเหตุ กำหนดแนวทางและสร้างข้อตกลงร่วมกันให้ชัดเจน เมื่อพิจารณาปัญหา
เป็นรายด้านที่เป็นปัญหาสูงสุด มีผลดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้มีโอกาสร่วมวิเคราะห์
สภาพปัญหาเพื่อวางแผนบริหารงานกิจการนักเรียนอย่างทั่วถึง, การนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลไม่
ส่งเสริมการสะท้อนผลเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน และการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานมี
ความสามารถไม่สอดคล้องกับลักษณะงาน ตามลำดับ

2.2 ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า การกำหนดแนวปฏิบัติในคู่มืองานกิจการ
นักเรียนไม่มีเกณฑ์ วิธีวัดและประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจน, การส่งเสริมให้ครู ผู้ปกครอง กรรมการ
สถานศึกษาและองค์กรในชุมชนร่วมกันปฏิบัติงานเป็นทีมมีน้อย และผู้เกี่ยวข้องในชุมชนไม่มีส่วนร่วมเสนอ
ความคิดและร่วมจัดกิจกรรมงานกิจการนักเรียน ตามลำดับ

2.3 ด้านการส่งเสริมวินัยนักเรียน พบว่า ไม่มีการศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเพื่อหาปัญหา
และกำหนดแนวทางร่วมกันในแผนการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียน, กิจกรรมส่งเสริมวินัยนักเรียนไม่เปิด
โอกาสบุคคลภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมให้มีความหลากหลาย และ
การสนับสนุนงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เหมาะสมไม่ตรงตามความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน
ตามลำดับ

2.4 ด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า การจัดเก็บข้อมูลในการรู้จัก
นักเรียนเป็นรายบุคคลได้ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบันไม่ทันที่กำหนดในแผนงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, การจัด
กิจกรรมโฮมรูมไม่มีการดำเนินงานตามแผนขาดความต่อเนื่อง และกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนไม่สามารถ
ปฏิบัติได้ตามปฏิทิน ระยะเวลาไม่สอดคล้องกับสภาพการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง ตามลำดับ

2.5 ด้านการส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชน
และองค์กรท้องถิ่นใช้อาคารสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรม, การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ
สถาบันหลักเป็นการจัดเฉพาะในโรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม และการ

จัดกิจกรรมสถานนักเรียนเพื่อปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยไม่น่าสนใจ ไม่มีการสร้างความรู้ในหลักการที่ถูกต้องให้นักเรียน มีการนำวิธีการผิด ๆ ของนักการเมืองมาใช้ ตามลำดับ

2.6 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน พบว่า ครู นักเรียนและผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างทั่วถึง, การกำกับ ติดตาม ช่วยเหลือการปฏิบัติงานไม่สม่ำเสมอขาดความต่อเนื่อง และเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลการประเมินผลไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีความหลากหลาย ตามลำดับ

3. ผลการหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่มีค่าความถี่สูงสุดรายด้านแสดงดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงค่าความถี่แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ สูงสุดรายด้าน

ด้าน ที่	ข้อเสนอแนะรายด้านที่มีค่าความถี่สูงสุด	ความถี่
1	ควรให้ครูมีส่วนร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหา วางแผน วัตถุประสงค์ เป้าหมายการปฏิบัติงาน	9
2	ควรมีคู่มือปฏิบัติงาน มีเกณฑ์ตัวชี้วัดความสำเร็จ วิธีการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน	8
3	ควรให้บุคคลภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมจัดกิจกรรมให้สนองความต้องการของชุมชน	7
4	ควรมีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขแผนดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	9
5	ควรให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดกิจกรรมประชาธิปไตยอย่างหลากหลายสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของชุมชน	8
6	ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามแผนงาน/โครงการ ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณด้วยสถิติที่เข้าใจง่ายสะดวกต่อการนำไปใช้ประโยชน์	7

ตารางที่ 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ สถานศึกษาควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมวางแผนงานกิจการนักเรียน มีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงแผนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีคู่มือที่กำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัดการปฏิบัติงาน กำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการของชุมชน โดยให้บุคคลภายนอกเข้ามาร่วมจัดกิจกรรม และร่วมประเมินผลการดำเนินงานด้วยสถิติพื้นฐานที่เข้าใจง่ายและสะดวกต่อการนำไปใช้ ดังนั้น สถานศึกษาต้องมีการปรับโครงสร้างการบริหารงานกิจการนักเรียนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกให้มากยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะรายด้านมีผลที่ค่าความถี่สูงสุด ดังนี้

3.1 ด้านการวางแผนบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า สถานศึกษาควรให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหา วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางและปฏิทินปฏิบัติงาน มีข้อมูลพื้นฐานความรู้ ความสามารถของบุคลากรเพื่อแต่งตั้งให้รับผิดชอบการปฏิบัติงานที่เหมาะสม และนำผลจากการสะท้อนผลมาปรับปรุงเป้าหมายให้ท้าทายความรู้ความสามารถ ตามลำดับ

3.2 ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า สถานศึกษาควรมีคู่มือปฏิบัติงานที่มีเกณฑ์ ชัดเจน ความสำเร็จ วิธีการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน ให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความต้องการ และจัดประชุมปฏิบัติการระดมความคิดเพื่อกำหนดแนวปฏิบัติแบบองค์รวมทุกภาคเรียน ตามลำดับ

3.3 ด้านการส่งเสริมวินัยนักเรียน พบว่า สถานศึกษาควรมีให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลายสนองความต้องการ นำผลการวิเคราะห์มาใช้วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและแนวทางการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจน และร่วมวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน เพื่อค้นหาปัญหา กำหนดวิธีการแก้ปัญหาและสร้างทางเลือกในแผนปฏิบัติงาน ตามลำดับ

3.4 ด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า สถานศึกษาควรมีการนำ ผล ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมาวิเคราะห์เพื่อใช้วางแผนดำเนินงาน มีการกำกับ ติดตาม นิเทศและ ประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ และปรับปรุงการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลให้ข้อมูลเป็นปัจจุบัน ตามลำดับ

3.5 ด้านการส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า สถานศึกษาควรมีให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันกำหนดกิจกรรมประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนและความต้องการของชุมชน มีนโยบายนำ หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในแผนพัฒนาคุณภาพ และให้มีที่ ปรีชาการณรงค์การจัดกิจกรรมประชาธิปไตยที่ถูกต้องแก่นักเรียน ตามลำดับ

3.6 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน พบว่า สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ข้อมูล ตามแผนงาน/โครงการทั้งด้านคุณภาพและปริมาณด้วยสถิติที่เข้าใจง่ายสะดวกต่อการนำไปใช้ มีการสรุปผลที่ เน้นคุณภาพ ความคุ้มค่าการใช้งบประมาณและทรัพยากร และมีการใช้เทคโนโลยีในการประเมินผลเพื่อให้ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง ตามลำดับ

5. อภิปรายผล

สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 โดยรวมสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการประยุกต์แนวคิดการบริหารสถานศึกษาด้วยวงจรคุณภาพมาใช้ในการบริหารงาน กิจการนักเรียน จึงทำให้มีการดำเนินงานที่เป็นระบบครอบคลุมขอบข่ายที่เป็นพันธกิจของงานอย่างรอบด้าน เห็นได้จากมีการนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน การจัดโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน การจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน มีการกำกับ ติดตาม นิเทศการนำแผนไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินผล รายงานผลเพื่อให้เกิดการ ปรับปรุงพัฒนาแผนงานร่วมกัน เป็นไปตามแนวความคิดของสายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563) ที่ได้สรุปแนวคิด การบริหารงานคุณภาพว่าเป็นกระบวนการบริหารจัดการระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลผลิต ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับอิทธิสิทธิ์ ศรีขวัญแก้ว (2567) ที่พบว่า การบริหารงาน กิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ต้องใช้กระบวนการบริหารตามวงจรคุณภาพเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมรอบด้าน และการวิจัยของกัมปนาท อาทิตยตั้ง (2565) ที่ระบุว่าการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาต้องมื การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกี่ยวกับนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

เพื่อให้เกิดความร่วมมือดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันจนบรรลุวัตถุประสงค์ เช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาต้องมีการสร้างความเข้าใจของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อไม่เกิดปัญหาความขัดแย้งทั้งความคิดและความร่วมมือ ดังข้อค้นพบของ Adam (2008) ที่พบว่า แนวทางการตรวจสอบการประเมินผลการบริหารงานกิจการนักเรียน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องสร้างความเข้าใจ และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อให้การปฏิบัติงานมีความราบรื่นและให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า มีปัญหาการให้โอกาสชุมชนเข้ามาใช้อาคารสถานที่จัดกิจกรรมและให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานกิจการนักเรียน มีปัญหาในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขาดการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจระเบียบการใช้อาคารสถานที่ของราชการ และขอบข่ายของการบริหารงานกิจการนักเรียนอย่างชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจไม่ตรงกัน ข้อค้นพบสอดคล้องกับแนวคิดของ เปรมวิทย์ ทองเชื้อ (2564) ที่กล่าวว่า ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนสาเหตุหลักเกิดจากสถานศึกษาไม่มีความชัดเจนในการกำหนดแนวดำเนินงาน ผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่มีส่วนร่วมรับรู้ ไม่กระจายข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือในการดำเนินงาน สอดคล้องกับการวิจัยของณัฐพล แสงงาม (2564) ที่พบว่า ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนเกิดจากสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญเพราะเห็นว่าไม่ใช่ภาระงานหลัก ส่วนใหญ่จึงมุ่งเน้นที่การบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอนของครูมากกว่า และการศึกษาของอมราวดี พงษ์เจริญ (2565) ที่พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียน มีปัญหามากเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชน ดังข้อค้นพบของ Linda Kuk & James (2009) ที่พบว่า การเปลี่ยนแปลงการวางโครงสร้างการบริหารงานกิจการนักเรียนที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ สภาพแวดล้อมขององค์กรอย่างยืดหยุ่น มีส่วนช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนยุคใหม่ของกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า สถานศึกษาควรสนับสนุน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จัดกิจกรรมและร่วมรับรู้การดำเนินงานในทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษายังมีปัญหาดำเนินงานที่ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง การชี้แจง สร้างความรู้ความเข้าใจยังมีการดำเนินการน้อย การเปิดโอกาสรับฟังข้อคิดเห็นและรับการแนะนำ ช่วยเหลือจะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนดได้ สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนางานกิจการนักเรียนของอนุชิต เชื้ออภัย (2566) ที่เสนอแนะว่า ควรมีมาตรการที่ชัดเจน มีการออกกฎ ระเบียบของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน จัดทำคู่มือนักเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีการกระจายอำนาจ เปิดกว้างทางความคิดและสร้างโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงเป็นรูปธรรม ดังข้อค้นพบของ

Holloway (2002) พบว่า เหตุผลที่การจัดกิจกรรมสามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนมาจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทำให้เกิดความรับผิดชอบ เสริมสร้างทักษะการมีส่วนร่วมในสังคม และเกิดทัศนคติที่ดี

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ควรจัดทำโครงการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อทบทวนความรู้ ความเข้าใจและฝึกปฏิบัติการวิเคราะห์ SWOT Analysis สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาให้ถูกต้องเกิดประสิทธิภาพ

2. กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษา ควรมีการจัดทำปฏิทินการกำกับ ติดตามและประเมินผล การจัดกิจกรรมในงานกิจการนักเรียนที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดูแล แนะนำให้สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมได้ครอบคลุมครบถ้วนตามภารกิจงานกำหนด และควรมีการดำเนินการติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง

3. กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษา ควรส่งเสริมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จการดำเนินงานในแต่ละระดับอย่างชัดเจน ให้สถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. กลุ่มโรงเรียน ควรมีการจัดประชุมระดมความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่ม เพื่อกำหนดแนวทางการศึกษาและพัฒนาตนเองร่วมกันเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมเพื่อวางแผนบริหารงาน โดยอาจใช้กรณีศึกษาจากต้นแบบสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติประสบผลสำเร็จ (Best Practice) ทั้งในหรือนอกกลุ่มโรงเรียนเป็นกรณีศึกษา

2. สถานศึกษา ควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการนำการบริหารคุณภาพตามวงจร PDCA มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยเน้นการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนในความปกติใหม่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พื้นที่ชายขอบและพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. ควรมีการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. ควรมีการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลที่สถานการณ์โลกผันผวนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- อนุชิต เชื้ออภัย. (2566). การศึกษาปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท (ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อมราวดี พงษ์เจริญ. (2565). การศึกษาปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 (ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Adam, S. G. (2008). An exploration of high-quality students' affairs learning outcome assessment practices. *NASPA Journal*, 45(1), 133–157.
- Kuk, L., & James, H. B. (2009). Designing student affairs organization structure: Perception of senior student affairs officers. *NASPA Journal*, 46(1), 94–117.
- Holloway, J. H. (2002). Extracurricular activities and student motivation. Retrieved May 1, 2023, from <http://www.file.com/result-single-maincontentframe-file/result-single.html>